

Mette Bocks prædiken 3. søndag i fasten

Taler

Mette Bock
Sognepræst i Østbirk

Dato

3. marts 2024

Sted

Østbirk kirke, Aarhus stift

Omstændigheder**Prædikentekst**

Anden Mosebog kapitel 32, vers 7-10 og vers 30-32
Johannesevangeliet kapitel 8, vers 42-51

Salmer

Denne er dagen
Nåden er din dagligdag
Vor Gud har er
Gå i mørket med lyset
Til himlene rækker
Mægtigste Kriste

Her i disse første forårsdag er det vidunderligt at opleve Guds skaberværk. Forårets vintergækker, erantis og anemoner giver os mod og livskraft i en verden, der ellers kan være meget vanskelig at være i. For vi omgives af både godt og ondt, sandhed og løgn. Og vi finder det såmænd også i os selv, hver især, hvis vi tør se i øjnene, hvad det vil sige at være menneske.

Man bliver ikke umiddelbart fyldt med livskraft, når man lytter til dagens tekster.

I Det gamle testamente kæmper Moses med de mange israelitter, han på Guds befaling er ved at føre til landet, der flyder med mælk og honning. Mens Moses er oppe på Sinaibjerget for at få de sidste ting omkring De ti bud på plads sammen med Gud, går det helt galt for foden af bjerget. Mens Moses er ude af øje og ude af sind, vælger israelitterne ondskabens og løgnens vej, og begynder at tilbede afguder af guld. Så da Moses kommer ned fra bjerget møder han en kæmpe flok festaber, der berusede danser omkring én stor løgn. Den djævelske guldkalv.

Straffen falde prompte. Gud beder Moses slå hele banden ihjel. Men Moses ser mere nuanceret på sagen. Han deler israelitterne i to grupper: Dem, der er med ham og sandheden – og dem, der er imod og følger djævlens fristende guldkalv.

Så omkring 3000 israelitter blev nådesløst slået ihjel som straf for deres tilbedelse af en løgn. Resten overlevede. Moses stod op for dem i en sådan grad, at han vovede at sige til Gud, at hvis de alle skulle dø, så kunne Gud samtidig slette Moses selv fra sin bog også. For man skal skelne mellem sandhed og løgn, det onde og det gode. Man skal se det enkelte menneske.

I Johannesevangeliet i Det nye testamente er situationen umiddelbart en anden. Jesus er på vej mod Jerusalem, men også her er stemningen rigtig giftig. Jesus er, ligesom som Moses dengang, midt i en kamp mellem sandhed og løgn. Og Jesus kæmper, som Moses, imod løgnen, og raser over jøder, der har djævlens tilfar.

Når vi kender historien i de århundreder, der fulgte efter, ved vi jo, at forfølgelsen af israelitter og jøder sidenhen har været grusom. Luther betragtede jøder som løgnere over en kam og påstod, at djævlens er alle jødernes far.

Sidenhen, tæt på vores egen tid, dræbte nazisterne millioner af jøder i holocaust. Og i disse måneder øges jødeforfølgelsen overalt i verden i kølvandet på terrorangrebet på civile i Israel den 7. oktober og de efterfølgende drab på mange tusinder, civile palæstinensere i Gaza.

Dagens tekster er så barske, at Kasper Bro Larsen, der er professor i teologi på Aarhus Universitet, i denne uge har foreslået, at de helt fjernes fra de tekstrækker, vi bruger i den danske folkekirke. For de dæmoniserer jøder over en kam, og er blevet brugt som legitimering af de forfærdeligste grusomheder.

Og ja, det er da en mulighed, og der er såmænd mange fantastiske tekster i Biblen, som fint kunne indgå i stedet.

Men man kunne også gå en anden vej. Forsøge at forstå teksten i dens sammenhæng. Jesus er på vej til Jerusalem, han er trængt fra alle sider og ved, at han snart skal dø. Ingen tror rigtig på at han er Guds søn og han udfordres konstant på, hvem han egentlig er. Også i dagens tekst.

I stedet for at læse teksten som om Jesus bogstavelig talt kalder alle jøder for djævleyngel skal vi huske, at Jesus selv var jøde. Og omgivet af jøder af alle mulige slags. De jøder, der forfulgte ham, og endte med at lade løgnen sejre for at komme af med ham, dømt og korsfæstet. Men også de jøder, der allerede fulgte ham og troede på, at han var Messias.

Raserianfaldet er derfor næppe rettet mod alle jøder over en kam. Hvilket også ville være mærkeligt, for et af de helt centrale elementer i kristendommen er netop, at Gud ser det enkelte menneske. Gud kollektiverer ikke. Det er os mennesker, der gør det: Russere er sådan, muslimer er sådan, jøder er sådan, sorte er sådan.

Kristendommen bæres af den radikale påstand, at Gud ser hver enkelt os – og at vi som konsekvens skal se det andet menneske, så enestående og komplekst, som det er. De findes sandhed og der findes løgn. Og det er os, hver især, der er bærere af både sandhed og løgn.

Vi er altid mere end vores gruppe, vores etniske eller sociale tilhørsforhold. Det er indiske måneder ikke alle jøder, der bakker op om den israelske regerings fremfærd og massakre i Gaza. Jødernes overrabbiner i Danmark Jair Melchior, har gjort det meget klart, at han ikke på nogen måde kan sympatisere med det, der foregår i Gaza for øjeblikket. Og det er heller ikke alle palæstinensere, der bakker op om Hamas' terrorhandlinger, selvom Hamas' undertrykkelse deres og deres fortvivlede skrig om hjælp, overdøver meget. Jøder, muslimer, kristne, – den enkelte er mere end kollektivet.

Så hvis vi antager – og vi har ikke grund til andet – at Jesus er den samme, som han er alle andre dage, vi hører om i Det nye Testamente, så er det ikke jøderne generelt, han anklager for at være djævlens børn. Det er de jøder, med navn og ansigt, der modarbejder sandheden om Jesus på alle måder. Han fordømmer dem, der spreder løgn om ham og ender med at slå ham ihjel. Det er dem, der er djævlens børn.

De andre jøder, som vi også hører om i Johannes evangeliet, omslutter han gang på gang med kærlighed og omsorg. Helbredelsen af den syge dreng, helbredelsen af den blinde, opvækkelsen af Lazarus, samtalerne med alle de udstødte og lidende.

Så Jesus var omgivet af løgn – den løgn, der fortsat binder os på hænder, fødder og hjerter. Det er i kampen mod den, at sandheden om Jesus Kristus som verdens frelser frigør os, så vi kan finde styrken til at leve i sandhed og med et mod, der gør det muligt for os at gå imod løggen, præcis som både Moses og Jesus gjorde. Se løggen i øjnene. Se din næste, ikke bare som en del af en anonym

masse, du kan gøre med, hvad du lyster.

Det var vanskeligt for mennesker på Jesu tid – og det er virkelig også vanskeligt i dag. Hvad er f.eks. Fake News og hvad er fakta omkring den frygtelig begivenhed, der fandt sted i Gaza forleden, da flere hundrede mennesker omkom i deres forsøg på at få del i nødhjælp til deres sultende og tørstende børn.

Israelerne siger, at det var palæstinenserne egen adfærd, der skabte panik og medførte, at mange blev mast og trampet ihjel. Palæstinenserne hævder, at der blev affyret skud og mange døde af skuddene.

Sandheden er altid det første offer i en krig, siger vi. Vi vakler forvirrede rundt, nu som dengang. Men vi kan ikke fjerne løgner og djævelskaben fra verden ved at udrydde grupper af mennesker eller naivt tro på, at holdninger og ytringer, vi ikke bryder os om, kan slås ihjel gennem censur og forbud. Folkemord findes, Fake News findes, overgreb findes, konspirationsteorier findes.

Der er jo en jammer. Men bag ordene i dagens tekster gemmer der sig så meget mere end anklagen om djævelskab. Der er et DU. Jesus anklager ikke menneskeheden, men dig og mig, når vi lader os forføre af løgner.

Det kan man virkelig blive mismodig over og tabe livsmodet, for vi kan jo se djævelskab overalt, også i os selv. I det store og i det små. For det hører til at være menneske.

Men der hører mere til historien og til menneskelivet. For sandheden og håbet findes også. Moses bad Gud slette ham fra sin bog, hvis han insisterede på at alle israelitterne skulle dø efter deres dans om guldkalven. Og Jesus var klar til at dø for vores skyld, for dermed at sikre at vi ALLE kan modtage Guds nåde og syndernes forladelse.

Også i menneskehøjde, i vores levede liv, er der talrige eksempler på at mennesker helt uselvvisk holder fast i sandheden og i at følge de ti bud, som Moses dengang fik hugget ind i stentavlerne til vores efterfølgelse.

Sandheden står ofte tydeligst for os, når vi er i den største nød, bliver ramt af sygdom eller modgang – eller når livet er ved at forsvinde. Her ser vi tydeligt,

hvad der har størst betydning i dette liv - og hvor betydningsløse og løgnagtige alle de guldkalve, vi bruger tid på at cirkle omkring, i virkeligheden er.

Når Jesus skælder ud på jøderne omkring ham, stiller han også krav til os i vores lille liv. Vi kan faktisk godt gå op mod løgneren og give sandheden plads. Der skal ofte kun en lille, bitte sprække af lys ind for at oplyse et kæmpe rum fyldt med mørke. Det lys bragte Gud os, da han lod sin søn blive et menneske som os her på jorden. Det lys afdækker, at selv det menneske, der begår de ondeste handlinger og den værste djævelskab, også er et menneske, der er elsket af Gud. Vi rummer andet og mere end synd og djævelskab og derfor skal vi aldrig lade os nøje med løgneren og ondskaben.

Gud ér!

Amen

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

3. søndag i fasten, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-bocks-praediken-3-sondag-i-fasten>